

εὐφυῶς ἀνηγέρθη εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην ἐκμα-
γεῖον τοῦ Βελβεδερίου Ἀπόλλωνος, τῆς ἐντελεστάτης
μορφῆς τοῦ ἐντελεστάτου πλάσματος! Ὅταν ὁ ἀγα-
θὸς καὶ ἀκράτος φίλος μου Γούδας, ὡς διὰ τῶν
ἀρίστων μεταφράσεων τοῦ ἐξενάγηται τὴν σπουδαζομένην
Ἑλληνικὴν νεολογίαν εἰς τῶν Εὐρωπαϊκῶν τοὺς ἱατρικοὺς
θησαυροὺς, ξαναγῶν καὶ ἐμὲ εἰς τὸ κρεουργεῖον τοῦ-
το τῆς ἐπιστήμης, μοὶ ἐδείκνυνεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς
βαθμίδας δι' ὧν διήλθεν ἡ φύσις ὅπως φθάσῃ μέχρι
τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐβλεπον τὸν ἐγκέφαλον, τὴν καρ-
δίαν, τὰ κυριώτερα μέλη, τὴν ὅλην οἰκονομίαν, ἀνε-
κασθήτως ἀγεῖν μεταβαλλομένην, καὶ δι' ἀδυσρά-
των πολλάκις ἀλλοιώσεων μεταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ ἀ-
τελοῦς εἰς τὸ ἐντελεστέρον, ἀπὸ τοῦ ἐρπετοῦ εἰς τὸ
νηκτὸν, ἀπ' ἐκείνου εἰς τὸ πετεινόν, ἀπὸ τοῦ πετει-
νοῦ εἰς τὸ κτῆνος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀνθρώπον,
ἀνεκάλυπτον μετ' ἐκπλήξεως πότον ὀλίγον ἀπέχει τὸ
ὑπερήφανον ἡμῶν γένος τῶν ἄλλων συνείκων αὐτοῦ
ἐπὶ γῆς, καὶ ὅτι ἀρκεῖ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τῆς καμ-
πῆς ἢ τοῦ μήκους μιᾶς γραμμῆς, τῆς ὀξύτητος
ἢ ἀμβλύτητος μιᾶς γωνίας, ὅπως ὁ ἀνθρώπος γίνῃ
πίθηξ, καὶ βαθμηδὸν καταβῇ τὴν κλίμακα τῶν πλα-
σμάτων, μέχρι τῆς ἐντελεστάτης αὐτῆς βαθμίδος,
καὶ ἡσθάνομαι ταπεινουμένην τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν
μου. Ἀλλὰ πάλιν ἐμβλέπων εἰς τὰ θαύματα τῆς με-
γαλουργίας ὅσα ὀφείλονται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διὰ-
νοιαν, ἐννόουν ὅτι ἡ ἀπόστασις μετὰ τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τῶν ἐπιλοιπῶν πλασμάτων εἶναι ἀχανὴς, καὶ ἐ-
πομένως ἀνεξάρτητος τῆς ὕλης, ἥτις εἶναι τὸς ὅμοιος
εἰς ὅλα, καὶ ἡ ἰδέα αὐτῆς ἐξύψου τὸν νοῦν μου, καὶ τὸν ἐ-
πλήρου δικαίας ὑπερηφανείας, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐπλεεν
εἰς ἀπέραντον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν πλάστην, διότι
ἡσθάνετο ὅτι ἐντὸς τοῦ βαναύσου τῆς ὕλης σκηνώμα-
τος κατοικεῖ αὐτὴ, ἀπόρροια τῆς ἀθανάτου οὐσίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΣΙΜΟΝΙΔΟΥ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ.

Ἡ Πανδώρα ἐν τῷ ΙΑ', φυλλαδίῳ σελ. 263 ἐξ-
έδωκε τὸ προοίμιον ὅπερ ἐγράφη ὅπως συνοδεύσῃ
τινάς παρατηρήσεις ἐμὰς περὶ τοῦ ἀνωθι ἀντικειμένου,
ἀπευθυνθείσας ἄλλοτε πρὸς τὸν Κ. ἐκδόστην τῆς Εὐ-
τέρπης· καλῶς δὲ ποιῶσα παρέλιπε τὰς παρατηρή-
σεις ἐκείνας, διότι μετὰ τὴν τότε ἐμδριθῶς καὶ ἀ-
ξιοπρεπῶς αὐστηράν, τότε σκευολόγως σωφρονιστι-
κὴν ἐκείνην ἐπιστολὴν τοῦ Πρυτάνεως τῶν ἡμετέρων
φιλολόγων Κ. Μουστοξύδου, πᾶσα ἄλλη κρίσις ἀπέ-
βαινε περιττή, καὶ εὐλόγως ἐπροσδόκα πᾶς τις ὅτι
τὸ δίκαιον τοῦτο πάθημα ἤθελε τέλος χρησιμεύσει εἰς
μᾶθημα. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν, ἡ ἐλπίς ὅτι ἐκόπα-
σε τὸ κακὸν ἐφύεσθη καὶ αὖθις, καὶ μετὰ θλίψεως
ἴδομεν ἐφημερίδα σοβαρὰν, καὶ εἰς φωτισμὸν τῶν ὁμο-
γενῶν συντελοῦσαν, τὸν Τηλέγραφον τοῦ Βοσπόρου,
πεισθεῖσαν νὰ δεχθῇ εἰς τὸ φύλλον τῆς 20 Ἰαν-
νουαρίου 1851, ἂν καὶ μετ' ἐμφορόνων ἐπιφυλάξεων,
τὰ περὶ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ Ὀδελίσκου ἐκεῖνα, κορυφοῦν

τα ἴσως τὴν ὕβριν πρὸς τὸ πανελλήνιον, εἰς ὃ ὑπο-
τίθεται ἀμάθεια τότε παχυλὴ καὶ τότε καταγέλα-
στος, ὥστε ν' ἀπατηθῇ ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τ' ἀ-
ξιοποινα ἐκεῖνα τερατεύματα. Διὰ τοῦτο ἀποφασίζω
καὶ πάλιν νὰ δημοσιεύσω τὰς παρατηρήσεις μου, ὡς
ἀπέσυνα δις, ὡς ἀφορώσας ἀντικείμενον ἀναξίον πα-
σης συζητήσεως· τὰ δὲ περὶ τοῦ Ὀδελίσκου θεσπῶ
προσθέσει εἰς τὸ τέλος αὐτῶν.

Α. Ρ. Ραγκαζής.

(Τὸ ὑπ' ἀριθμ. ΙΑ' σελ. 263 τῆς Πανδώρας
προσκόθεν προοίμιον.)

Πρὸ ἐνὸς ἔτους περίπου ἐπαντῶν εἰς ἐρώτησιν τοῦ
Κ. Διευθυντοῦ τῆς Εὐτέρπης, εἶχον γράψαι τὰς ἐπο-
μένας σημειώσεις. Οὐδὲν ὅμως ἔκτοτε ἀκούσας λό-
γον γινόμενον πλέον περὶ τῶν πολυκρότων χειρογρά-
φων, περὶ ὧν αὐτὰ πραγματεύονται, εἶχον ὑπολάβει
ὅτι εὐτυχῶς δι' αὐτὰ ἐληττηθήσεται, καὶ ὅτι ὅλη
κίθως τ' ἀπεσιώπηται διὰ πάντοτε. Ἀλλὰ παρ' ἐλπί-
δα βλέπων ἐν ἔτει 1850 ἀκόμη ἐκδιδόμενα τὰ Γεω-
γραφικὰ καὶ Νομικὰ τοῦ ΕΥΑΓΓΟΥ, καὶ ἐπα-
ναλαμβάνομαι ἐν αὐτοῖς τὸν διίσχυρισμόν περὶ τῆς
γνησιότητος τῶν λοιπῶν, ἧς ἀπόδειξις προτείνεται
αὐθις ἢ σιωπῇ τῶν λογίων, νομίζω ὅτι, ὅταν καὶ
ἂν τὸ ἀντικείμενον φάνηται ἀναξίον πάσης ἐμδριθῶς
συζητήσεως, πρέπει ὅμως ἀπὸ νῦν καὶ παύσῃ τὸ σιγᾶν-
θῆναι, καὶ ἕκαστος τὸ ἐφ' ἑαυτῷ νὰ ἐκδικήσῃ τὴν Ἑλλά-
δα ἀποινὴ περιυβριζομένην. Διὰ τοῦτο δημοσιεύω τὰς
παλαιὰς ἐκείνας σημειώσεις, ὀλίγας ἐκ πολλῶν, ἀλλὰ
καὶ ταύτας πολλὰς διὰ τὴν ὑπομονὴν τῶν ἀναγνω-
στῶν, κρίνων περιττόν νὰ ἐξογκώσω αὐτὰς καὶ διὰ πε-
ρικοπῶν ἐκ τοῦ νέου Εὐλόγου, ὅστις ἐξῆλθεν ἐτελῶς
ἀπὸ τὸ αὐτὸ σχολεῖον ὅλων τῶν ἄλλων. Καὶ αἰσθάνομαι
μὲν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιγράψω τὰς ἐπομένας
παρατηρήσεις διὰ τοῦ σεμνοῦ ὀνόματος φιλολογικῆ,
ἀλλ' ὁμολογῶ συγχρόνως ὅτι δὲν εἶχον ἢ μᾶλλον δὲν
ἤθελον νὰ μεταχειρισθῶ τὸ κατάλληλον.

Πρὸς τὸν Κ. Διευθυντὴν τῆς Εὐτέρπης.

Μὲ εἰδοποιεῖται, Κύριε Διευθυντά, ὅτι ὁ ἐκδότης
τῆς Συμᾶδος σᾶς ἐπέμψεν τὸ βιβλίον του, ἀπαιτῶν
νὰ τὸ προκηρύξητε διὰ τῆς Εὐτέρπης, καὶ ἀμφιβάλλων
περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ βιβλίου τούτου μ' ἐρω-
τᾷτε τὴν γνώμην μου. Σᾶς εἶπα καὶ προφορικῶς ἤδη
ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ τελευταῖος εἰς ὃ, ἔπρεπε νὰ δ' εὐθυνθῇτε,
ἢ ἀκαταλληλότερος διὰ τὴν τοιαύτην κρίσιν. Ὁ ἐκ-
δότης τοῦ ἀλλοκροῦ τούτου βιβλίου, ἔχει, ὡς ἤκουσα
καὶ ἀνέγνω, εἰς τὴν κατοχὴν του καὶ ἄλλα οὐχ' ἥτ-
τον ἀλλόκοτα χειρόγραφα, καὶ φρονῶ ὅτι περὶ τῆς ἀ-
ξίας ἐνὸς ἐξ αὐτῶν δύναται ἐκεῖνος μάλιστα νὰ κρίνῃ,
ὅστις τὰ ἐγνώρισεν ὅλα. Ἐπειδὴ ὅμως οὔτε τῶν ἐπι-
τροπῶν αἰτίνας ἐπιστήμης ἐκλήθησαν νὰ ἐξετάσωσιν
αὐτὰ ἀπετέλεσα ποτὲ μέρος, οὔτε κἂν συνέπετε νὰ ἰδῶ
εἰμὴ ἐν μόνον ἐξ αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἐπ' ὀλίγας στιγ-
μάς, διὰ τοῦτο παρεδέχθην ἀνεξετάστως τὴν γνώμην
ἣν ἤκουσα ἐκ στόματος πολλῶν τῶν πεπαιδευμένων
μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν, ὅτι δηλαδὴ τὰ χειρόγραφα ὅλα

ταῦτα εἶναι νόθα, ἀνεπιτηδείως καὶ ἀμαθῶς πεπλασμένα, καὶ ἐνόμιζον ὅτι μετὰ τὴν γνωμοδότησιν ταύτην ἐπαυσε πᾶς πλέον λόγος περὶ αὐτῶν.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἐπαναλαμβάνων μοὶ γράφετε, ὅτι ὁ ἐκδότης αὐτῶν ἰσχυρίζεται πάντοτε ὑπὲρ τῆς αὐτῶν γνησιότητος, ἰδίως ἐγκαυχώμενος εἰς τὸ ὅτι οὐδὲν κατ' αὐτῶν ἐπισήμως καὶ σπουδαίως ἐδημοσιεύθη, καὶ ἐπιμένετε ἀπαιτῶν τὴν κρίσιν μου, ἐγὼ μὲν ἀγνοῶ τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς τῶν πεπαιδευμένων ὅσοι τὰ ἐξέτασαν, γνωρίζων δὲ ὅτι αὐτὴ δὲν αἰνίττεται ἐγκρίσιν καὶ συγκατάθεσιν πάντοτε, ἀλλὰ πολλάκις καὶ περιφρόνησιν, περιορίζομαι εἰς τὸ νὰ σᾶς διακοινώσω ὅσας μόνον περὶ αὐτῶν ἔλαβον ἐντυπώσεις ἐκ τῆς δημοσιευθείσης Συμαιδος, καὶ ἐξ ὧν περὶ τῶν λοιπῶν ἀνέγνων εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ἄν δὲ καθὼς μὴ ἰδὼν ἀπατώμαι, ὥς ἐπανορθώσωσι τὴν γνώμην μου οἱ ἐξ αὐτοψίας αὐτὰ γνωρίζοντες.

Α. *Εὗρεσις.* Εἰς πὸν Αἰῶνα τῆς 1 Ἰαννουαρίου 1849 ἀνέγνων ὅτι ὁ ἐκδότης τῆς Συμαιδος κέκτηται ἐκτὸς αὐτῆς τὰ χειρόγραφα τοῦ *Πανσελήτρου*, τῆς *Βυζαντιδος*, τοῦ *Ἡσιόδου*, τῆς *Ἰλιάδος*, τοῦ *Ἀνακρέοντος*, τοῦ *Πυθαγόρου*. Μετὰ ταῦτα ἴδομεν διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκδομένα τεμάχια τοῦ *Εὐλέρου*, καὶ τοῦ *Λαοστέφου*, καὶ τοῦ *Νεοκύρου*, καὶ τῆς *Πελασγικῆς ἱστορίας*. Ὑπὸ πολλῶν δὲ ἀξιοπίστων (μεταξὺ ἄλλων ἐνθυμούμενος ἀναφέρω τὸν Κ. Γ. Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Κ. Βίλκιον) ἤκουσα ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκδότης τῆς Συμαιδος, καθ' ἃ δι' ἰσχυρίζεται, ἔχει καὶ τὰ τοῦ Ἀριανοῦ ἀπολεσθέντα βιβλία, καὶ *Εὐριπίδου* τραγωδίας ἀγνώστους, καὶ κωμωδίας *Μαινάνδρου*, καὶ πάμπολλα ἄλλα, ὧν ὁ κατάλογος ἐκάστοτε προδύχῳ ὀγκούμενος. Καὶ εἰς τὸν ἀριθ. 504 τῆς *Ἐλπίδος*, ὁ *Εὐθύφρων* λέγει: *Καὶ εἰς ἐμέ καὶ εἰς ἀδελφούς ὁ Σιμωνίδης ἐκοινοποίησε πρὸ πολλῶν ἡμερῶν, καὶ ἐσχάτως ἐτι μοὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις εἶχε φυλάττεται ἐν κρυπτῷ ὑπὲρ τὰ 150 ἑλληνικά παλαιὰ χειρόγραφα!!* (α' Τοῦτο ἦδη ὁμολογῶ, Κ. Διευθυντὰ, ὅτι εἰς ἐμέ ἐφάνη παράδοξον. Πρὸ αἰῶνων ἄνδρες σοφοὶ περιέρχονται τὸν κόσμον, καὶ ἀναδιφῶντες βιβλιοθήκας καὶ μοναστήρια, εὐτυχεῖς λογίζονται ἂν ἀνακαλύψωσιν εὐρωτιῶντα ἓνα σχολιαστὴν ἢ ἄσημον λεξικογράφον, καὶ ὁ εὐδαίμων αὐτὸς ἄνθρωπος ἀπόνως καὶ ἀδαπάνως διὰ μιᾶς εὕρισκει ὅλην βιβλιοθήκην χειρογράφων ἀνεκτιμήτων, ὅλην τὴν Καλλιφορνίαν τοῦ καθαρωτάτου τῆς ἀρχαίας φιλολογίας χρυσοῦ! Τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον σπάνιον, τόσον ἀνήκουστον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας, ὥστε δικαιοῦμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν καὶ πῶς τοῦτο συνέβη, ποῦ ἐταμίευεν ἡ ἀρχαιότης διὰ τὸν ἐκδότην τῆς Συμαιδος τοὺς θησαυροὺς τούτους;

Συνέβη μίαν ἡμέραν, ἀναβαίνων ἐκ Πειραιῶς, νὰ ἔχω συνοδοιπόρον τὸν ἐκδότην τοῦτον, χωρὶς ἄλλως νὰ τὸν γνωρίζω, ἐκτὸς ὅτι τὸν ἔβλεπον ἐνίοτε εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς βιβλιοθήκης ἀσχολούμενον εἰς ζωγραφικὴν. Ἰδοὺ ἡ ἱστορία ἢ μοὶ διηγήθη ἀπρόκλη-

τος. Εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος εἶχε θεῖον, ὅστις τῷ εἶπεν ὅτι ἐκεῖ πολλὰ εὕρισκονται χειρογράφων κειμήλια. *Επιθυμήσας νὰ ἴδῃ αὐτὰ, ἀπεράτισσε νὰ ὑποσκελίσῃ καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν τότε γραμματέα τοῦ Κοινοῦ, καὶ κατώρθωσε τοῦτο, κατηγορήσας αὐτὸν ὡς Καίριστήν. Μεταξὺ τῶν ὅσα παρέλαβε μετὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ γραμματέως, ἦν ἐν κιθώτιον εὐμέγεθες, ἐσφραγισμένον δι' ἑκατὸν σφραγίδων, καὶ περιέχον τὸν *Τράγον*, χειρόγραφον, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ θείου του, ἡ συλλογὴν χειρογράφων περιεργωτάτων. Ἐγκλεισθεῖς λοιπὸν δ' ἂν νυκτὸς εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἦν τὸ κιθώτιον, ἔλαβεν ἐπὶ γύψου ἐκμαγεῖα τῶν ἑκατὸν σφραγίδων, ἔκοψε μετὰ ταῦτα αὐτάς, ἠνέωξε τὸ κιθώτιον, ἔλαβε τὸν *Τράγον*, ἔθεσε τὰς ἑκατὸν σφραγίδας πάλιν διὰ τῶν ἑκατῶν ἐκμαγείων, καὶ ἐπὶ δύω ἡμέρων μετεκόμισε κρυφίως τὸν *Τράγον* εἰς τὸ μοναστήριον ὅπου ἦτον ὁ θεῖός του. Ἦτον δὲ ὁ *Τράγος* οὗτος κύλινδρος μεμβράνης ὀγκοδέσπτος, περιέχων ἐγγεγραμμένα πολλὰ πολλῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀγνωστα καὶ περιεργότατα τεμάχια, εἰς ὧν τὴν ἀντεγραφὴν ἠσχολήθη μετὰ τοῦ θείου του· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀποκατέστητε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ πολυτίμον πρωτότυπον εἰς τὴν μυστηριώδη του θέσιν. Ταῦτα μοὶ διηγήθη περὶ τοῦ *Τράγου*, προσθεὶς ὅτι ἐκτὸς αὐτοῦ εὗρεν εἰς τὸ ὄρος καὶ τὸν Ἀριανὸν πλῆρη, καὶ τοῦ Σιμωνίδου τὰ ἅπαντα. Ἐγὼ δὲ ἤκουον κεχηνῶς, οὐδένα ἔχων λόγον νὰ δισπιστῶ πρὸς τὰ λεγόμενα, εἰμὴ αὐτῶν τὸ θαυμάσιον. Ἦκουσα δὲ ἐκτοτε ὅτι καὶ εἰς ἄλλους ἐπανελάβε τὸ αὐτὸ διήγημα περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χειρογράφων του. Ἀλλὰ διὰ νὰ συμπληρώσω τὴν ἱστορίαν τῆς παραδόξου εὕρεσως ταύτης, πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ὀλίγας ἡμέρας ἄρ' οὐ τὴν ἤκουσα, συνέπεσε ν' ἀπαντήσω ἓνα τῶν πατέρων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἄνθρωπον ἐμβριθῆ καὶ λόγιον, τὸν τότε ἐπιτροπεύοντα ἐνταῦθα τῶν κτημάτων τοῦ Ὁρους, ὅστις ἐνώπιον πολλῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Κορομηλά, ἀκούσας παρ' ἐμοῦ τὴν διήγησιν ταύτην, μοὶ εἶπεν ὅτι εἶναι ὅλη ψευδής, ὅτι ὁ *Τράγος* δὲν φυλάττεται ὑπὸ ἑκατὸν σφραγίδας, οὐδὲ περιέχει ἀρχαίων συγγραφέων χειρόγραφα, ἀλλ' εἶναι ἀπλὴ καὶ εἰς ὅλους γνωστὴ διφθέρα, ἐφ' ἧς κατ' ἔτος γράφεται τὸ πρακτικὸν τῆς καθιδρύσεως ἐκάστης νέας συνόδου τοῦ Μοναστηρίου. Ἀλλὰ χόθεν πάλιν ἤκουσα ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκδότης εὗρε κατὰ τὸ λέγειν τοῦ χειρόγραφου εἰς ὑπόγειον ὑπὸ ἀγίαν τράπεζαν ἢ εἰς τὸ Ὅρος ἢ εἰς τὴν Σύμην. Δὲν ἤξεύρω ἂν εἶναι τὰ ἴδια. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἂν εἶναι, θαῦμα ἐπὶ θαύματος! Ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀνήκουστον τύχην νὰ εὕρῃ δύω διαφόρους καὶ πλουσιωτάτας πηγὰς σπανιωτάτων χειρογράφων, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ τρεῖς, δότι ὅλα τὰ λοιπὰ εὐρέματα εἰσὶ μνηδαμηνὰ πρὸς τὴν μολυβδίνην πελασγικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πελασγικὴν *Ἰλιάδα*, ἀνακαλυφθεῖσας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὁμήρου καὶ τῆς ἱστορίας εἰς Σύμην!*

Β. *Διατήρησις τῶν χειρογράφων.* Πάντοτε μοὶ ἐφάνη παράδοξον πῶς ὁ τοσοῦτος κεκτῆμένος θησαυρὸς χειρογράφων, ἔμεινε φυλάττων αὐτοὺς κεκλεισμένους εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου εἶτε ὑπὸ ἀγνοίας, εἶτε ὑπὸ φθόνου, εἶτε ὑπὸ ἀβελτηρίας, κάνεις δὲν ἤ-

[α] Σημ. Ταράστιον κατάλογον 32 τοιοῦτων συγγραφέων, ὧν ἀναλαμβάνεται, ἐκδίδει αὐτὸς ὁ ἰδιοκτήτης ἐν τῇ προομιᾷ τῶν *Γεωγραφικῶν* καὶ *ἱστορικῶν*, « τοῖς σοφοῖς χαρίζομενος ».

θελε νὰ προσέξῃ εἰς αὐτά, κἀνείς ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀξίαν καὶ γνησιότητά των (6), πῶς δὲν ἔσπευσεν νὰ τὰ θέσῃ ἐπὶ τὸν μόδιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς δημοσιότητος, νὰ λάμψωσιν ἐφ' ὅλον τὸν πεφωτισμένον κόσμον ὑπὲρ τοὺς ἀστέρας καὶ ὑπὲρ τὸν ἥλιον. Ὑπερβολὴ πατριωτισμοῦ εἰς τοῦτο δὲν τὸν ἐκίνησε, διότι τινὰ τῶν χειρογράφων τούτων διεπραγματεύθη νὰ πωλήσῃ εἰς τὸν πύρρυν ἐν Ἀθήναις ἐπιδημοῦντα λόρδον Κύνινγκάμ, ὅστις ἀκούσας ὑφ' ἑνὸς τῶν συμπατριωτῶν του ὅτι ἦσαν πλαστά, τὰ ἀπέδωκε χωρὶς νὰ τὰ ἀγοράσῃ. Ἐπειτα ἀπορῶ πῶς, ἔχων ἔσσην λέγει χειρογράφων περιουσίαν, παρουσιάζει ἀνὰ ἐν ἡ δύο ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκ τούτων μόνον ὀλίγας σελίδας, διδούσας ὑπονοίας ὅτι τότε προχείρως ἐπλαστογραφήθησαν, ἀντὶ, ἐπιδείξας εἰς τοὺς δυσπίστους ὅλον αὐτῶν τὸ πλῆθος, διὰ μιᾶς νὰ τοὺς καταπλήξῃ καὶ νὰ τοὺς ἀποστομώσῃ. Τέλος ἡξεύρω ὅτι τινὲς μὲν τῷ ἐπρότειναν, διὰ νὰ τὸν πιστεύσωσι, νὰ δημοσιεύσῃ μόνον μίαν σελίδα, μόνον τρεῖς στίχους ἀνεκδότους τοῦ Εὐριπίδου ἢ τοῦ Μαιναίδρου, ἀλλ' ἀντὶ αὐτῶν ἐξέδωκε τὴν Συμαΐδα* ὅτι ἄλλοι, μεταξὺ αὐτῶν ὁ Κ. Γ. Μαυροκορδάτος, τῷ ἐπρότειναν νὰ ἐκδώσωσιν αὐτοὶ ἰδίαις δαπάναις, πρὸς ὄφελος τοῦ ἰδιοκτήτου τῶν χειρογράφων, μίαν ἢ περισσοτέρας τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου ἢ τοῦ Ἀριανοῦ τὰ ἀπολεσθέντα* ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τραγωδιῶν οὐδὲν ἀπεκρίθη, περὶ δὲ τοῦ Ἀριανοῦ ὅτι οὐγκείται ἐκ τριάκοντα τόμων! (γ).

Γ. *Παραέλητος*. Ἐν κυρίως τῶν χειρογράφων τούτων εἶδα ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς, καὶ περὶ αὐτοῦ δύναμαι νὰ ὁμιλήσω ὅπως οὖν ἐν γνώσει. Πρὸ τινων ἐτῶν εἶχε προκηρύξει αὐτὸ ὁ ἐκδότης τῆς Συμαΐδας διὰ τῆς Ἑλπίδος* ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν ἰδόντων αὐτὸ πεπαιδευμένων, τινὲς μὲν τὸ ἐθεώρησαν γνήσιον, τινὲς δὲ πλατὸν, ἀπαντήσας με καθ' ὁδὸν ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ, μοὶ εἶπεν ὅτι εἶχε λάβει ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἐν ἐκ τῶν χειρογράφων περὶ ὧν μοὶ ὁμιλήσαν ὅταν εἰρχόμεθα ἀπὸ Πειραιῶς, καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μοὶ τὸ δείξῃ. Τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν ἦλθεν εἰς εἰς τὴν οἰκίαν μου, φέρων μοὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ Πανσελήνου, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ παραδόξος εἰδήσις ὅτι ἡ Ἑλιοτυπία ἦν γνωστὴ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Ἦτον δὲ τοῦτο βιβλίον ὃν εἰς ὕψος, ὅπως οὖν ὀγκώδες, δεδεμένον ἄλλοτε, ἀλλὰ τὰ ἐξώφυλλα εἶχον ἀφαιρεθῇ, καὶ ἐφαίνετο εἰς τὴν ῥάχιν τῶν τετραδίων ἡ βιβλιοδετικὴ κόλλα. Τὰ δὲ τετραδία ἦσαν ἐκ χαρτίου παχέως, ἐνίοτε κατὰ τὰς ἄκρας διεφθαρμένου, λευκοῦ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλ' εἰς τὰ πλεῖστα μέρη ἔχοντος τὸ χρῶμα ἡλλοιωμένον καὶ ὑπομέλαν, καὶ φαινόμενον ὅτι δι' ἦν τινα ὀήποτε περίστασιν ὑγράνθη ἢ μᾶλλον ἐνεδάφη εἰς ὑγρὸν ἢ γρα-

φῇ ἦτον στρογγύλη καὶ ἐπιτετηδευμένη* ἐπὶ κεφαλίδος, καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου, ἔχοντος ἀπαραλλάκτως τοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας, εἶχε δύο εἰκόνας, τὴν μὲν τοῦ Πανσελήνου, ὡς μοὶ εἶπεν ὁ ἐκδότης τῆς Συμαΐδος, τὴν δὲ τοῦ ἀντιγράφαντος τὸ χειρόγραφον. Ἐντὸς αὐτοῦ μοὶ ἔδειξε κυρίως τὸ κεφάλαιον τὸ πραγματευόμενον περὶ Ἑλιοτυπίας. Παρατηρήσας δ' αὐτὸ, εἶδα ὅτι ἤρχιζεν ἐν τῷ μέσῳ σελίδος, καὶ ἔπαυε πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ἄλλης, ὥστε δὲν ἤδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ὅτι προστεθῇ αὐτὸ ἐπομένως εἰς τὸ βιβλίον, ἀλλ' ὁ γράψας αὐτὸ, ἔγραψεν ἀναμνηστικῶς καὶ τὸ βιβλίον ὁλόκληρον. Συγχρόνως δὲ μοὶ ἔδειξε καὶ δύο φύλλα μεμβράνης λίαν σκοτεινῆς, μὲ ἀμυδρὰ γράμματα περιεχούσης, ὡς μοὶ εἶπε, τὸν βίον τοῦ Πανσελήνου* καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ χαρτίου, ἀντίγραφον ἐκ τῆς μεμβράνης, ὡς ἔλεγε, μοὶ ἀνέγνω μέρος τοῦ βίου τούτου, ἐν ᾧ ἐγένετο μνεῖα τῆς Ἑλιοτυπίας* μοὶ ἔδειξε δὲ καὶ πραγματικῶς ἐπὶ τῆς μεμβράνης δι: τὴν λέξιν ταύτην, καὶ δὲ δύναμαι νὰ εἰπῶ ὅτι μοὶ ἐφάνη παρέγγραφος. Ἦκουσα δὲ μετὰ ταῦτα μόνον, ὅτι ἄλλος τις ἐξετάσας τὴν μεμβράναν προσεκτικώτερον εἰς τὸ φῶς, ἀνεάλυψεν ὅτι αἱ δύο αὗται λέξεις ἦσαν γεγραμμέναι διὰ μελάνης φαῖας καὶ οὐχὶ ὑπερύθρου ὡς τὰ λοιπὰ. Ποίας ἐποχῆς ἔλεγεν ὅτι εἶναι τὸ ἀντίγραφον δὲν ἐνθυμοῦμαι* ἀλλ' εἰς τῆς Ἀμαθείας τὸν ἀριθ. 507, εἰς προκήρυξιν γεγραμμένην καλῶς καὶ εὐσχήμως, καὶ πολὺ διαφέρουσαν ἀφ' ὅλα ὅσα εἶτε ὡς ἰδίᾳ, εἶτε ὡς ξένα ἐδημοσίευσέ ποτε ὁ ἐκδότης τῆς Συμαΐδος, ἀναγινώσκω ὅτι ἔχει δύο ἀντίγραφα τοῦ Πανσελήνου, τὸ μὲν νεώτερον, τὸ δὲ τοῦ παρελθόντος αἵματος. Εἰς δὲ τὸν ἀριθ. 508, ὅτι τὸ χειρόγραφόν του φέρει Ἀντίγραφα ἐγὼν ὁ Ἀκάκιος Ξενοφανταεινός . . . ἐν ἑτεῖ σωτηρίῳ αἰῶνα (1501).

Τὸ κατ' ἐμὲ ἐξέτασα τὸ χαρτίον, καὶ παρατήρησα ὅτι ἔχει ἐντετυπωμένον ἐντὸς τοῦ πάχους του, ὡς σημεῖον τοῦ ἐργοστασίου, τὸ γαλλικὸν γράμμα F, ἐντελῶς ἐοχηματισμένον. Τοῦτο μοὶ ἀφῆκε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τὸ χαρτίον εἶναι συγγγχρόνου κατασκευῆς, καὶ οὐχὶ τοῦ ἔτους 1501, χωρὶς ἡ παχύτης αὐτοῦ νὰ μοὶ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου, διότι παχὺς χάρτης εὐρίσκεται καὶ τὴν σήμερον. Ἡ φθορὰ τῶν ἄκρων τοῦ βιβλίου μοὶ ἐφάνη ἐπίσης οὐδὲν ἀποδεικνύουσα, διότι εὐκολώτατον εἶναι νὰ ἐπιτεθευθῇ τις αὐτὴν ὅταν θέλῃ, καὶ νὰ τὴν κατορθώσῃ εἰς διάστημα ὀλίγων ὥρων. Οὐδὲ τὸ χρῶμα δὲ μὲ ἐπεισεν ἐντελῶς. Ἄν τὸ χαρτίον εἶχε μόνον τὴν ὑποκίτρινον ἐκείνην σεβασμίαν χροῖαν, ἣν ἕκαστος γνωρίζει, ὅστις ποτὲ ἔλαβεν εἰς χεῖρας ἀρχαῖα χειρόγραφα, δὲν ἤθελεν τολμήσει ν' ἀμφισβάλῃ. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ βιβλίον τοῦτο, ὡς προεῖπα, προφανῶς ἐδράχῃ, εἴτε ἐκ προθέσεως εἴτε ἐκ περιστάσεως, καὶ ἐδράχῃ μάλιστα ἀπὸ ὑγρὸν ὅχι καθαρὸν, ἀλλ' ἐλαφρῶς μεμιασμένον ἢ μὲ μελάνην ἢ μὲ ἄλλο τι ὥστε ὑπὸ τὸ πρόσθετον τοῦτο χρῶμα ἐκαλύφθη τοῦ χειρογράφου τὸ ἀρχικόν, καὶ οὕτως ἀπωλέσθη ἡ μαρτυρία αὕτη τῆς ἐποχῆς του. Ἡ γραφὴ ἐπίσης κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἀποδεικνύει. Εἶναι στρογγύλη καὶ παχεῖα, ὅπερ διόλου δὲν εἶναι ἀρχαιότητος δείγμα. Ἰσως μᾶλλον ἤθελεν ἀν-αγνω

[6] Σημ. Ὅτι ὁ παθ. Οἰκονόμος ἔγραψεν ὅτι θεωρεῖ αὐτὰ καθ' ὅλα γνήσια [Γ. ε. μ. γ. ρ. α. φ. ι. κ. α. τε καὶ ν. ο. μ. ι. κ. Σ. 30 σημ.] δὲν εἶναι ἀκριβές. Ὁ παθ. Οἰκονόμος ἔγραψε περὶ μόνου τοῦ χειρογράφου τοῦ Πανσελήνου, περὶ ἐνὸς χειρογράφου τῶν Μικαλαβαίων γ. καὶ περὶ ἐνὸς ἀντιγράφου τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, ὧν ἡ γνησιότης, ἀν' ἡ μόνος αὐτῆς ἐπρόκειτο, δὲν ἤθελε ποσὶς μᾶς ξηγήσει.

[7] Σημ. Ἦκουσα ἀνθρώπους ἐτοιμοὺς νὰ μετρήσωσι μυρίας δραχμὰς εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τῶν χειρογράφων, ἀν' ὃ ἐκ αὐτῆς μετὰ τὴν εἰσδοποίησιν ταύτην, καταβίβῃ αὐτὸς τὸ χειρόγραφον μόνον τοῦ Σαγχογιάννου, ἀλλ' ὁ λ. ὁ κ. λ. η. ρ. ο. εἰς δημόσιόν τι μέρος, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, μόνον διὰ νὰ τὸ ἴδωσι.

ρισθῇ εἰς αὐτὴν ἀνεπιδέξις ἐπιτήδευσις μιμήσεως γραφῆς ἀρχαιορανοῦς. Ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀφήσῃ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ὑποτιθεμένου τούτου ἀρχαίου χειρογράφου, καὶ περὶ τοῦ ὅτι ὁ παρουσιάζων αὐτὸ εἰς ἐμὲ ἡ ἡπατὰ τοῦ ἡθέλε νὰ μὲ ἀπατήσῃ, ἦσαν αἱ δύο ζωγραφίαι, αἱ τοῦ βιβλίου προτεθειμέναι. Τίς ἠθέλεν πιστεύσει ὅτι αὐταὶ αἱ ὑποτιθέμεναι εἰκόνες τοῦ δεκάτου ἑκτου αἰῶνος εἶναι ἐξωγραφημέναι ὅχι κατὰ τὸν ξηρὸν καὶ ἀλύγιστον ἀγιογραφικὸν ῥυθμὸν τοῦ μεσαιῶνος, ὅχι διὰ χρωμάτων παχέων, ποικίλων καὶ ζωηρῶν, ὡς αἱ ἐπὶ κεφαλίδος τῶν βυζαντινῶν χειρογράφων, ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἰταλικὸν μάλιστα τρόπον, μὲ φυσικὰς πτυχὰς καὶ τῶν τριχῶν καὶ τοῦ πώγωνος κυματισμὸν, καὶ τὸ περιεργότερον, διὰ τῆς μαλακῆς εὐεξαλείπτου κρητίδος, τῆς μελαίνης καὶ τῆς λευκῆς, ὡς ζωγραφοῦντι σήμερον οἱ μαθηταὶ γυμναζόμενοι, ὡς εἶδα αὐτὸν τὸν ἰδιοκτήτην τῶν χειρογράφων ζωγραφοῦντα εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς βιβλιοθήκης; Ἄν τὸ χειρόγραφον τοῦτο μὲν τὸ αὐτὸ μέχρι τοῦδε, ἂν ἀφ' οὗ τοῦ εἶδα ὁ χρόνος ἡ τις περίστασις δὲν ἔφερε τινα μεταβολὴν εἰς αὐτό, ὅστις μόνον συνέπεσε νὰ ἰδῇ ποτὲ ἀρχαίας εἰκόνας ὡς εἶπε ἂν δὲν εἶναι φιλοτέχνημα ἀνεπιτήδειον ἀπόζον χθεσινῆς γραφίδος.

Ὅπως συμπληρώσω δὲ τὰς περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου ἐντυπώσεις μου, μοὶ μένει τινὰς λέξεις νὰ εἰπῶ καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου του. Τὸ πρωτότυπον αὐτοῦ δὲν εἶναι σπάνιον εἰς τὸ Ὅρος. Οἱ ΚΚ. Διδερὼν καὶ Δυράνδος, δύο Γάλλοι περιηγηθέντες τὸν Ἀθῶν κατὰ τὰ 1842 ἢ 43 ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μελετήσωσι τὴν ἡμετέραν ἀγιογραφίαν, εὑρον πάμπολλα ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν μοναχῶν, καὶ ἀγοράσαντες ἐν τῶν ἐντελεστέρων, τὸ μετέφρασαν Γαλλισί, καὶ τὸ ἐξέδωκαν μετὰ προοιμίου καὶ σημειώσεων. Τὸ βιβλίον τοῦτο, τὸ φέρει τὸ εἶτε ἀληθὲς εἶτε πλαστὸν ὄνομα Πανσελήνου, εἶναι εἰδος ζωγραφοσοφίου, εἴτοι περιέχει κανόνας καὶ ὁδηγίας καθ' ὅς πρέπει νὰ ζωγραφῶνται αἱ ἐκκλησίαι. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη. Ὡν τὸ πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῆς ζωγραφικῆς ὕλης, ἥτοι περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν χρωμάτων, τῶν χρωσθέρων καὶ λοιπῶν ὕλων, δι' ὧν ζωγραφοῦνται αἱ ἐκκλησιαστικαὶ εἰκόνες· τὸ δεύτερον περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραστάσεως τῶν ἁγίων καὶ ἄλλων ἐκκλησι. ἀντικειμένων, δηλ. τίς τῶν ἁγίων πρέπει νὰ παρίσταται ὡς γέρον, τίς δὲ ὡς νέος, τίς μετὰ πώγωνος, μὲ τίνα ἐνδύματα, κτλ. Τὸ δὲ τρίτον μέρος κανονίζει τὴν θέσιν ἣν ἕκαστον πρόσωπον ἢ ἐκάστη σκηνὴ πρέπει νὰ κατέχῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Περί δὲ τῆς παραδόξου Ἡλιοτυπίας οὔτε λόγος γίνεται εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ μεταφράσιν. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ χειρογράφου ἀποδίδει τὴν ἑλλειψιν ταύτην (Ἀμάλθ. ἀριθ. 508) ἢ εἰς ἀτέλειαν τοῦ ἐκγαλλισθέντος χειρογράφου, ἢ εἰς κακοβουλίαν τοῦ μεταφραστοῦ. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἡ κακοβουλίαν αὕτη μοὶ φαίνεται ὅπως οὐκ ἀποδίδει τὴν ἑλλειψιν ταύτην (Ἀμάλθ. ἀριθ. 508) ἢ εἰς ἀτέλειαν τοῦ ἐκγαλλισθέντος χειρογράφου, ἢ εἰς κακοβουλίαν τοῦ μεταφραστοῦ. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἡ κακοβουλίαν αὕτη μοὶ φαίνεται ὅπως οὐκ ἀποδίδει τὴν ἑλλειψιν ταύτην (Ἀμάλθ. ἀριθ. 508) ἢ εἰς ἀτέλειαν τοῦ ἐκγαλλισθέντος χειρογράφου, ἢ εἰς κακοβουλίαν τοῦ μεταφραστοῦ. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἡ κακοβουλίαν αὕτη μοὶ φαίνεται ὅπως οὐκ ἀποδίδει τὴν ἑλλειψιν ταύτην (Ἀμάλθ. ἀριθ. 508) ἢ εἰς ἀτέλειαν τοῦ ἐκγαλλισθέντος χειρογράφου, ἢ εἰς κακοβουλίαν τοῦ μεταφραστοῦ.

εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο εὐρίσκωσιν ἀνακαλύψιν ἐξαίσιον, ἀπίστευτον, ἱκανὴν νὰ ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον, καὶ νὰ καταστήσῃ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, αἵτινες ἐμελλον νὰ τὴν διαδώσωσι, γνωστὰ καὶ περίπυστα, ἐκδίδουσι μὲν τὸ ὀγκῶδες βιβλίον, πλήρες εἰδήσεων αἵτινες ἰσως ἐνδιαφέρουσι τινὰς τεχνίτας, καὶ τούτους μάλιστα, καὶ τὴν εἰδήσιν ὅτι ἡ Δαγερρότυπία ἦτον γνωστὴ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς, αὐτὴν κακοβούλως τὴν ἀποσιωπῶσι! Διὰ νὰ μὴ βλάψωσι τὰ συμπερόντα τοῦ Δαγερρότυ, θυσιάζουσι μεγαλοψύχως τὰ ἰδικά των, ἀφαιροῦντες ἀπὸ τοῦ βιβλίου των τὴν περικοπὴν ἣτις ἠδύνατο νὰ ἐκατονταπλασιάσῃ τὴν ἀξίαν του! Τοῦτο εἶναι ἡ πατριωτικὸς ὑπερβαίνων τὸν τοῦ Κουρτίου, ἡ βλακία ἀπίστευτος!

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη ὑπόθεσις εἶναι οὐκ ἥττον παράδοξος. Οἱ δύο περιηγηταὶ ἰδόντες, ὡς λέγουσιν εἰς τὸ προοίμιόν των, πολλὰ τοῦ Πανσελήνου ἀντίγραφα, καὶ δυνάμενοι νὰ ἐκλέξωσιν, ἐκλέγουσι τὸ ἀτελές! Ἡ ἂν τὸ ἐντελές ἐκεῖνο ἦτον μοναδικόν, περίεργος σύμπωσις, ὅτι τὸ χειρόγραφον τοῦτο, τὸ μόνον παράδοξον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ὅλων, περιέρχεται εἰς αὐτὸν ἐκείνον εἰς ὃν ἡ τύχη καὶ τόσα ἄλλα παράδοξα χειρόγραφα ἐπεμψέ! Πρώτη λοιπὸν περίστασις ἣτις μοὶ καθιστᾷ ὑποπτον τὴν περὶ ἐφευρέσεως τῆς ἡλιοτυπίας εἰδήσιν ταύτην, εἶναι ὅτι αὕτη ἐλλεῖπει ἀπὸ τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν, καὶ ἀπαντᾷται μόνον εἰς τὸ ὡς ἐκ τῶν εἰκόνων του καὶ τῶν ἄλλων χαρακτήρων του λίαν ὑποπτον ἐκεῖνο χειρόγραφον. Δευτέρα περίστασις εἶναι, ὅτι ἡ θέσις εἰς ἣν γίνεται αὐτῆς μνεία, φαίνεται ὅλως διόλου ἀνοίκειος. Τῷ ὄντι εἰς βιβλίον ἀφορῶν μόνον εἰς τὸ νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς ζωγράφους τῶν ἐκκλησιῶν ποῖα χρώματα καὶ ποῖα σχήματα νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὴν ζωγραφίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰκόνων, τί ζητεῖ ἡ ὁδηγία πῶς νὰ σηκώσῃ σπῆττα, δένδρα, ἀνθρώπους εἰς τὸν ἥλιον καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλεις; Ὅλον τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο κεφάλαιον, ἐντελῶς ξένον εἰς τὴν ἀγιογραφίαν, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ βιβλίου. Καὶ ὅχι τὸ κεφάλαιον μόνον, ἀλλὰ πᾶσα φράσις περιέχουσα τὴν λέξιν Ἡλιοτυπία τὴν αὐτὴν ἔχει τύχην, καὶ ὁμοίως φαίνεται ξένη καὶ πρόσθετος. Ἰδοὺ π. χ. ἡ περικοπὴ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Μοναχοῦ Διονυσίου, ὅστις λέγεται συγγράψας τοὺς ζωγραφικοὺς κανόνας τοῦ Πανσελήνου. Τὴν περικοπὴν ταύτην ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ χειρογράφου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἀμάλθειᾳ, ἀρ. 508 μετὰ τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως. Ἰδοὺ τὸ κείμενον καθ' ὃ ἡ μετάφρασις ἐγένεν.

«Ταύτην τὴν τέχνην ὅπου ἔρην μετὰ πολλοῦ κόπου πικιδίθην ἐμαθὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ· ἐβουλήθην μὲ ὅλην μου τὴν ὀρεξιν νὰ τὴν πολλαπλασιάσω πρὸς ὠφέλειαν ὡμῶν τῶν ὁμοτέχνων μου, ἐρμηνεύοντάς ταύτην ἐν τῇ παρούσῃ βίβλῳ καὶ ἐγχαράττωντάς ἅπαντα τὰ μέτρα αὐτῆς, καὶ σχήματα, σαρκώματά τε καὶ χρώματα μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν. Ἐτι προστεύτοις καὶ τὰ μέτρα τοῦ φυσικοῦ καὶ τὴν αὐτῶν ἐργασίαν, βερνικίων τινῶν ἐρμηνείας διαφόρους, κόλλας γύψου καὶ μαλάγματος, ἐτι καὶ τὴν παράδοσιν τῆς τοῦ τοίχου ζωγραφικῆς σαφέστατα.»

Ἐκαστος βλέπει ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως εἶ-

ναι νὰ διδάξῃ τὰ μέτρα, καὶ χρώματα καὶ λοιπὰς ὕ-
λας (θερνίκια, χρυσώματα) τῆς ζωγραφίας τῶν εἰκό-
νων. Ἰδοὺ ὁμῶς πῶς ὁ ἐκδότης τῆς Συμαΐδος δημο-
σιεύει τὴν αὐτὴν περικοπὴν ἐκ τοῦ χειρογράφου του.

« Ταύτην τὴν τέχνην ὅπου ἔφην μετὰ πολλοῦ κόπου
παιδιόθεν ἐμαθόν, ἠβουλήθην μὲ ὅλην μου τὴν ὀρεξίν νὰ
τὴν πολλαπλασιάσω πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὁμοτέχνων
μου, ἐρμηνεύοντάς ταύτην ἐν τῇ παρούσῃ βίβλῳ καὶ
ἐγχαράττοντάς ἅπαντα τὰ μέτρα αὐτοῦ (τοῦ Πανσε-
λῆνου δηλ. περὶ οὗ ἀναφέρει ἐν ἀρχῇ τῆς προσφω-
γῆσεως), καὶ σχήματα, σαρκώματά τε καὶ χρώματα
μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν. Ἐτι πρὸς τούτοις καὶ ἐρμηνείαν
Ἡλιοτυπίας, ἥ ἐῦρος ἐν χειρογράφοις τοῦ μάρτυρος
αὐτοῦ Ἱεροθέου μοναχοῦ Θεσσαλονικέως, ὡς ἡ ὑ-
πογραφή του λέγει, ἥρ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ
ἀπλοῦν ἔφερον, ὡς καὶ ἰὸν βίον αὐτοῦ, καὶ ἄλλην
περὶ φλέξεως βαμβακίου, καὶ κόλλησεως φαρφου-
ρίων, καὶ τὰ μέτρα αὐτοῦ καὶ τὴν αὐτῶν ἐργασίαν
καὶ μέρος τι ἐκ τῶν Κρητικῶν ζωγράφων, βερνικίων
τινῶν ἐρμηνείας διαφόρους, κόλλας γύψου καὶ μαλάγ-
ματος, ἐτι καὶ τὴν παραδοσιν τῆς τοῦ τοίχου ζω-
γραφικῆς σαφέστατα. »

Ὅπου μετὰ τῶν σαρκωμάτων καὶ τῶν βερνικίων
καὶ τῶν χρυσωμάτων τῶν ἀγιογράφων, παρεντίθεται
παρὰδόξως ἡ ἠλιοτυπία καὶ ἡ φλέξις τοῦ βαμβακίου
καὶ ἡ κόλλησις τῶν φαρφουρίων!

Τρίτῃ τέλος περίπτωσις ἦτις μοὶ ἐνέπνευσε δυσπι-
στία· εἰς τὴν περὶ Ἡλιοτυπίας περικοπὴν, εἶναι αὐτὸ
τὸ περιεχόμενον τῆς ἡ περικοπῆς αὐτῇ ἐδημοσιεύθη
πρὸ τινῶν ἐτῶν διὰ τῆς Ἑλπίδος. Μετ' ἐκπλήξεως
δὲ ἰδὼν εἰς αὐτὴν ἀναγγελλόμενον φαινόμενον ἀνέκου-
στον καὶ ἀπαράδειγματιστον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐ-
φευρέσεων, ὅτι δηλοῦται εἰς πολλῶν αἰώνων ἀπόστασιν,
εἰς μέρη ἄγχετα καὶ ἀπέχοντα, δύο ἄνθρωποι ἀγνο-
οῦντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν ὑπαρξίν, ἐφάταν διὰ τῶν
αὐτῶν ἐντελῶς μεθόδων καὶ τρόπων εἰς τὴν αὐτὴν ἐ-
ξαίρετον ἀνακάλυψιν. Γνωρίζων δὲ πότῃ ἐπιμέλεια κα-
τατάσσεται εἰς τὴν Δαγέρροιον ἐφεύρεσιν διὰ τὴν κατα-
σκευὴν καὶ ἐκλογὴν τῶν χαλκῶν πλάκων, καὶ ὅτι μό-
νον ἡ ἀκριβὴς αὐτῶν ἐπαργύρωσις καθιστᾷ αὐτάς εὐ-
αισθητοὺς εἰς τὴν διὰ τοῦ φωτός ἀλλοίωσιν, μετὰ
θαυμασμοῦ ἰδὼν ὅτι ὁ Πανσελῆνος ἤρκετο μὲ πλάκας
τενέκί, αἵτινες οὕτε καὶ ἐπαργυροῦνται, καὶ ὅτι οὕτε
Ἰόδοιο, οὕτε Βρώμον ἔχων, ἀντικαθιστᾷ προχείρως
τὰ δυσκατασκευάστα ταῦτα τῆς νέας χημικῆς προϊόν-
τα διὰ νεκαυμένων οκτωβλάκων καὶ φρεζόβλων! Καὶ
καυχῶνται ἔπειτα ὁ Βερζέλιος καὶ ὁ Λαβουαζιέρους διὰ
τὴν ἐπιστήμην των, ὅταν καθιστῶσιν αὐτὴν περιττὴν
τὰ νεκαυμένα σκούβλα καὶ τὰ φρεζόβλα! Συνέπεσε
δὲ, ὅταν ἐπεδόθη ἡ προκίρυξις ἐκείνη νὰ ἔχω ἀνα-
χέρας τὸ ἐγχειρίδιον τῆς δαγέρροτυπίας (Manuel de
Daguerrotypie τῆς συλλογῆς Roret). Ὅποιά δὲν
ὕψηζεν ἡ ἐκπλήξις μου ὅταν παρέβαλον τὸν Δαγέρρον
μὲ τὸν Πανσελῆνον! Δὲν ἤξεύρω ἂν

αὐτῶν ἐκεῖνος, ἢ αὐτὸς μετέφρασεν ἐκεῖνον,
ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ εἰς μετέφρασε τὸν ἄλλον.
Κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχω τὸν ἀριθμὸν τῆς Ἑλπίδος
πρόχειρον, εἶμαι ὁμῶς βέβαιος ὅτι θέλει διατκεδάται ὁ

ἀναγνώστης ὅστις προμηθευθῇ αὐτὸν καὶ τὸ ρηθὲν
ἐγχειρίδιον, διότι θέλει εὖρει φράσεις ὁλοκλήρους κατὰ
λέξιν σχεδὸν μεταφρασμένας, ὡς φερ' εἰπεῖν περὶ τοῦ
πῶς νὰ τρίβωνται αἱ πλάκες (τοῦ τενέκί!) διὰ βαμ-
βακίου ἀπὸ ἄνω πρὸς κάτω, καὶ ἔπειτα κυκλικῶς.

Πρέπει δὲ νὰ προσθέσω ἀκόμη ὅτι εἰς τὸ χειρό-
γραφον β εἶδα, περὶ βαμβακοκυρίτιδος οὐδεὶς ἐγένετο
λόγος· εἶναι ὁμῶς ἀληθές ὅτι, ὅταν τὸ εἶδα, ἡ
βαμβακοκυρίτις δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀνακαλυφθῇ εἰς τὴν
Εὐρώπην.

Ἐκ τούτων ὅλων μοὶ ἔμεινεν ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ὁ
ἐκδότης τῆς Συμαΐδος, ἢ ἄλλος τις ἀπατήσας τὴν εὐ-
πιστίαν μου, ἀντέγραψεν ἐν ἐκ τῶν συνήθων χειρο-
γράφων τοῦ Πανσελῆνου, καὶ ἀδεξίως πλαστογραφῆ-
σας τὸ περὶ Ἡλιοτυπίας κεφάλαιον, παρένειρεν αὐτὸ
εἰς τὸ ἀντίγραφόν του. Μετὰ δὲ τινά καιρὸν, ὅταν
ἐφευρέθη ἡ βαμβακοκυρίτις, τότε ἀντεγράφη ἐκ νέου
ἐν τετραδίων ἢ μόνον δύο φύλλα τοῦ χειρογράφου, καὶ
προτετέθη καὶ αὐτῆς ἡ μνεία. (Ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΥ.

Ἀνέγνωμεν ἐσχάτως εἰς τὰς Γαλλικὰς ἐφημερίδας
ὅτι κατεδικάσθη τις εἰς θάνατον, διότι ἐφόνευσε ταύ-
τοχρόνως διὰ θηλητηρίου, τὸν πατέρα, τὴν μητέρα,
τὴν σύζυγον, τὸν πενθερόν, τὸν πενθεράν του, δύο
ἄλλους, καὶ ἐπὶ τέλους καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θυγατέ-
ρα! Ἡμεῖθα ἑτοιμοὶ νὰ ὀνομάζωμεν αὐτὸν θηρίον, ὅ-
τε ἔτυχε νὰ ἴδωμεν τὴν κατωτέρω εἰκόνα, ἐξ ἧς φαί-
νεται ὅτι καὶ οἱ κροκόδειλοι αὐτοὶ, τὰ ἀμφίδια ταῦτα
τέρατα, ἐκκαίονται ὑπὸ φιλοστοργίας, τῆς ὁποίας οὐ-
δέ κὰν ἔχνος ὑπῆρχεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀκατονο-
μάστου ἐκεῖνου μαιφόνου. Ὁ κροκόδειλος τῆς παρούσης
εἰκόνης, ἰδὼν ὅφιν παμμέγιστον ἀνορύσσοντα τὰ ἐν τῇ
ἄμμῳ ὡς αὐτοῦ διὰ νὰ τὰ φάγῃ, ὥρμησεν ἀκαθεκτος
κατὰ τοῦ φθορέως, καὶ κατεσπάραξεν αὐτόν. Τοιαύτη
καὶ τοσαύτη ἡ πρὸς τὰ τέχνα στοργὴ καὶ αὐτῶν
τῶν θαλασσιῶν θηρίων!

Διὰ τοῦ δεκάτου φυλλαδίου τῆς Πανδώρας, ἐδημο-
σιεύσαμεν ἐπιστολὴν περιηγητοῦ τινος τῆς Ἰνδίας, ἐν
ᾗ ἐλέγετο πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι «ἶδεν ἀνθρώπους κα-
θημένους ἐπὶ κροκοδείλων μεγάλων ὡς ἐπὶ ἵππων, καὶ
περιφερομένους εἰς τὴν ξηράν. » Προσέτετε δὲ ὅτι
«ὁ τρόπος καθ' οὗς δελεάζοντες σύρουσιν αὐτοὺς ἐξω
τῆς λίανης . . . εἶναι περίεργος δεικνύουσιν εἰς αὐτοὺς
τὰ ἐντόθια ζώου νεοσφαγοῦς· αὐτοὶ δὲ ἅμα παρατη-
ρήσαντες αὐτὰ ἐξέρχονται εἰς τὴν γῆν, δέχονται ἀνα-
βάτας ἐπὶ τῶν νώτων, καὶ τρέχουσι κατόπιν τῶν ἐν-
τοσθίων. . . »

Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τοῦ ἡμετέρου περιηγητοῦ,
ἐπικυροῖ τὴν ῥῆσιν τοῦ Στράβωνος λέγοντος (Βιβ. ΙΕ.
707) ὅτι οἱ ἐν τῇ Ἰνδῷ κροκόδειλοι δὲν εἶναι βλα-
πτικοὶ ἀνθρώπων. Φαίνεται ὁμῶς, κατ' αὐτὸν πάλιν
τὸν γεωγράφον, (Βιβ. ΙΖ'. 814) ὅτι οἱ κροκόδειλοι τοῦ
Νείλου, ὅχι μόνον δὲν εἶναι χειροῦς ὡς οἱ ἐντιμοὶ
αὐτῶν συνάδελφοι τοῦ Ἰνδοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁλέθριος τῇ